

Heltene fra Alaverdi

Armenien: Den tidligere stolte sovjetiske industriby Alaverdi i Armenien kæmper med arbejdsløshed, forurening og befolkningsnedgang. De svære betingelser til trods inspirerer fodboldtræneren, kunstmaleren og engelsklæreren indbyggerne med deres engagement.

JENS MALLING
indblik@jp.dk

Vandet er væk. Træer skyder op fra bunden af svømmebassinet. De høje gevækster kunne godt se ud til at være hen ved 24 år gamle – den tid, der er gået, siden Sovjetunionen officielt blev lagt i graven. Imperiets kollaps efterlod en industriby som Alaverdi her i det nordlige Armenien i en alvorlig knibe. Minerne og fabrikkerne skar kraftigt ned eller lukkede helt. Nedgang og forfald satte ind. Befolkningstallet sank fra 26.000 til 13.000 og adskillige af Alaverdis bygninger forvandlede til ruiner. Som denne engang fine sportsfacilitet, hvor gyldne blade drysser ned over sprukken beton. Startblokkene ligger begravet i ukrudt, og lugten fra de store bunker med grenenes nedfald blandes med novembekulden. Tunge skyer hænger oppe mellem bjergene. Der er regn i luften. Fra en stor bygning lidt længere henne ad Tuman-

jan-gaden trænger begejstrede barneråb pludselig ud på fortovet. Indenfor suser en fodbold hen over et afskallet trægulv. Henrykte og opslugte af spillet farer en flok sort-hårede drenge efter læderkuglen som en bisværn. Bagved målene hænger nettene i laser. Fem-seks meter høje sovjetiske sportsudøvere med olympisk ild i hænderne er vidne til børnenes eufori. De udgør udsmykningen på hallens endevæg. Træneren er iført sorte, spidse sko og en ofte ringende telefon. Han giver et par anvisninger og kommer med nogle tilråb.

»Den tidligere træner flyttede til Rusland, hvor han fandt et job. Så tog jeg over. Det var naturligt. Jeg har altid kunnet lide sport og at arbejde med børn,« siger den 35-årige Arkadi Hanisjan, mens bolden er ude til højre.

Ud over de otte- til tiårige, som indtager gulvet nu, har han ansvaret for hold i to andre aldersgrupper.

»I alt træner jeg vel omkring 60 af Alaver-

dis børn. Du kan se, at de har det sjovt, og det er fint. For mig er det også vigtigt, at de holder sig i form, samt at de vokser op og bliver gode mennesker. At de finder ud af, hvordan man omgås og tager hensyn. Det lærer de gennem spillet, og jeg prøver at bidrage til det,« siger han.

At udvalget af sportsaktiviteter i byen er stærkt begrænset, gør Arkadis fodboldhold ekstra populære.

»Lori-regionen, hvor Alaverdi ligger, er desværre Armeniens fattigste, så jeg gør mig nogle tanker om, hvad der bliver af børnene, når de vokser op. En af vores tidligere klubmedlemmer spiller nu professionelt i Jerevan. Men det kan alle jo ikke. Sandsynligvis vil mange af dem forlade vores by,« siger Arkadi Hanisjan.

En forskønnet hverdag

Hovedgaden snor sig videre langs Debedfloden, ned forbi en busholdeplads og et univermag – et indkøbscenter i Sovjet-stil,

hvor kun handlende i stueetagen holder åbent, og hvor reklamer for sovjetiske husholdningsartikler stadig hænger i vinduerne. Inde til højre ligger Alaverdis kunstmuseum. Rafael Dsjavakhjan kommer ud fra baglokalet, hvor hans atelier befinder sig. Den 58-årige kunstner har desuden titel af museumsdirektør. Han viser rundt blandt samlingen af malerier, fotografier og skulpturer.

»Vi har skiftende udstillinger med nogle af Armeniens bedste kunstnere,« fortæller han.

Et par malerier afspejler fortiden som fremgangsrig industriby. Motiver af røgindhyllede fabrikker illustrerer perioden, da Alaverdi var hele den armenske sovjetrepublik stolthed, og udvindingen af kobber slog nye rekorder – bjergene i omegnen er rige på metallet.

»Det har aldrig været nemt at være kunstner. Hverken dengang eller nu. Indtjeningen er beskeden. Alligevel er jeg tilfreds,« siger Dsjavakhjan.

Omgivet af kunstbøger, lærreder og skitser har han sat sig til rette i en lænestol i sit atelier og hælder Armeniens berømte cognac op i to glas.

»Det vigtigste er, at armenske kunstnere nu kan udtrykke sig frit, og at de uden forhindringer kan tage til udlandet og sælge deres værker. Tidligere var det meget svært,« siger han og tænker tilbage:

»De sovjetiske myndigheder gav kunstnerne meget arbejde. De holdt dem beskæftigede med at lave statuer af Lenin. Jeg var student i slutningen af 1980'erne, så jeg nåede ikke at lave den slags skulpturer. Men